

JURNAL
ПENTPŎ PESПÎNDIPEA ШTIINЦЕЛОР NATŎPAЛE ШI ESAKTE,
în toate кlaseле.

Pediџeatŏ
de
Пpofesop Doktop Iŏлiŏ Бараш.

№ 20. **(Anŏл intiiŏ)** **Бŏkŏpeшtĭ.** **Maiŏ 22, 1856.**

Konpindepe: Istopia Каленdapŏлŏĭ. — Че-ва despe napfŏmъpiĭ. — Komŏnikaџiŏnĭ шtiinџifiчe, miчĭ.

ЧЕ-ВА DБSПРЕ ПАРFŎМЪРІЇ.

Aptikoлŏлŏ II.

Ŏnŏ роль mape жоакъ kamfopŏлŏ în пар-fŏmъpiĭ: ла feлŏpimĭ de обiекte de toaлetъ se în-tpeбŏinџeazъ kamtopŏлŏ. Kamfopŏлŏ adeвъpatŏ ві-ne din Жапопiа mi Kina. Аколо креште арбо-pŏлŏ de Kamfopŏ (Laurus camphora). Bpîndŏ a kîшtira Kamfopŏ, taiъ pamŏpiле ачеstŏĭ арбŏре, ле fepбŏ în апъ, atŏnчĭ Kamfopŏлŏ se sŏiъ пе sŏпpafaџa апеĭ dŏпе че s'a ръчitŏ. În insŏла Borneo kîшtirъ kamfopŏ dintp'ŏnŏ алtŏ арборе. (Dryobalanops aromatica), insъ ачеstŏ kamfopŏ de Borneo kîndŏ îлŏ amestekъmŏ кŏ ŏntŏ de ві-tpioлŏ (ачidŏ sŏлfikŏ), se skimбъ în kamfopŏ opdinap.

Kamfopŏлŏ e imnoptantŏ шi nentpŏ istopiea komepчiŏлŏĭ шi a кŏлtŏpeĭ oamenilopŏ; къчĭ fiindŏ къ kamfotŏлŏ креште nŏmaĭ în nŏmiteле џъpĭ, de ачеа kîndŏ вedemŏ къ kiapŏ кŏ 500 de anĭ înainte de Xs. Peџiĭ Indieĭ aŏ întpeбŏinџatŏ kam-fopŏ ка napfŏmъpie, авеmŏ apгŏmentŏ къ kiapŏ atŏnчĭ esista o pелаџiŏne komepчiaлъ întpe In-dostanŏ пе d'o napte шi Бopneo, Жапопiеа шi Kina пе d'алtъ napte.

Балsameле sîntŏ matepiĭ odopante fлŏide кар кŏpгŏ din кожiле difepiџiлopŏ арбopĭ (s. e. бал-samŏ de Пepŏ шi балsamŏ de Толŏ). Ачешtĭ

арборї копрindȣ ȣnȣ feliȣ de ȣntȣ odopantȣ шi o materiъ решinoasъ neodopantъ. Балсатȣлȣ de Перȣ аре о odoape nenetpantъ, însъ плъкȣtъ шi seamъnъ кȣ odoapea Баniлieї; Dap шi мȣлte aлte корnȣрї решinoase desвoaлtъ odoape плъкȣtъ кindȣ apdȣ în фокȣ s. e. (тъmîe), Myrtha, Benzoe, Aloe шi Storax. Dap odoapea прецȣitъ a Баniлieї провine de teaкa ȣneї плante (vanilla aromatica) каре креште în Meксiкȣ; кindȣ teaкa s'a контȣ atȣnчї stpiкoapъ 4, 5 пiкътȣрї de ȣnȣ flȣidȣ apomatiкȣ; ачестȣ flȣidȣ копрinde ȣnȣ ȣntȣ apomatiкȣ шi ȣnȣ ачidȣ apomatiкȣ. Баniлia este ȣna din аромеле каре înвiazъ актiвitъцiле фȣнкцiȣniлорȣ корпȣлȣї nostpȣ, шi insnipъ шi niште dopiнце шi пasiȣnї stinse în ȣniї oamenї din кaȣsa aбȣsȣлȣї плъчерiлорȣ вieцiї.

Кindȣ amestekъmȣ o napte de snиptȣ tape (alcohol) кȣ doȣe пърцї ȣntȣ de вitpioлȣ, atȣnчї продȣчемȣ ȣnȣ flȣidȣ snиptȣosȣ нȣmit *aether*. Ачестȣ aeter a doвînditȣ penȣme în zileле noastpe, fiindȣ къ Medичiї aȣ deskoпepitȣ къ daкъ ȣnȣ omȣ insnipъ (pesȣflъ) aeter, atȣnчї kade întp'ȣnȣ feлiȣ de somnȣ atîtȣ de adînкȣ în кîtȣ пȣtemȣ sъ тъiъmȣ бȣкъцї de карne din eлȣ, шi eлȣ нȣ simte. În ракiȣлȣ de kaptofї шi de пpȣne se afлъ ȣnȣ feлiȣ de aetep (fusel) каре аре о odoape foapte неплъкȣtъ шi каре фаче ка ȣnȣ omȣ deлiкatȣ sъ нȣ поатъ веа ракiȣ opdinapȣ din каре нȣ s'a skosȣ ачестȣ aetep saȣ fȣseлȣ каре este шi вeninatȣ шi kontpiбȣеште мȣлтȣ ла fenomeneлe грецoase карї ле oбsepвъмȣ ла ȣnȣ omȣ îmбътatȣ de ракiȣ. Dap sîntemȣ în stape a skoate aetepȣ шi din лemnȣ, adeкъ продȣчемȣ aetepȣ кîndȣ amestekъmȣ ȣntȣ de вitpioлȣ кȣ oцetȣ de лemnȣ, (despne продȣкцiȣnea ачестȣї oцetȣ вomȣ ворбi aлtъ-datъ). Ачеste felȣрї de aetepe жoaкъ aкȣmȣ ȣnȣ poлȣ foapte imnoptantȣ în faбpiкaцiȣnea napfȣmъpieї ка шi în indȣstpie шi medicinъ.

În insȣлa New-Jersei (ла каnaлȣлȣ ла-manшȣ dintpe Франца шi Anглiа) креште o плantъ нȣmitъ Pyrole (gaultheria procumbens). Ачеastъ плantъ аре о odoape плъкȣtъ каре seamъnъ кȣ odoapea ȣnорȣ felȣрї de mesteaкънї шi дъ ȣnȣ napfȣmȣ нȣmitȣ ȣntȣ de пipoлȣ каре kostъ skȣmnȣ. Кimistȣлȣ Франчезȣ, Cahours a deskoпepitȣ къ amestekîndȣ ачidȣ de Saлiчinȣ (провenindȣ din saлчie) кȣ oцetȣ de лemnȣ, продȣчемȣ o materiъ каре аре toкmaї odoapea ȣntȣлȣї de пipoлȣ; ачеastъ deskoпepipe e foapte фрȣmoasъ, însъ нȣ e преа npaktiкъ, кънї ачidȣлȣ de Saлiчinȣ kostъ шi eлȣ мȣлтȣ. Dap eatъ aлte фрȣmoase inвenцiȣnї modepne aлe Кimieї în napfȣмъpiї карї sîntȣ шi npaktiче. Este ȣnȣ napfȣmȣ нȣmitȣ ȣntȣ de Ananasȣ, каре аре о odoape foapte deлiкatъ. Кimistȣлȣ продȣче aкȣmȣ ачеastъ esenцъ deлiкatъ npintp'o amestekътȣръ фъкȣtъ de aetepȣ провenindȣ din вinȣ, împреȣnъ кȣ ачidȣлȣ провenindȣ din ȣntȣ de вакъ. Fiъ-каре ȣntȣ проаspътȣ аре о odoape плъкȣtъ; ачеastъ odoape este каȣsatъ de ȣnȣ ачidȣ че se aflъ în ȣntȣ. În нȣка de кокosȣ se aflъ ȣnȣ feлiȣ de ачidȣ naptiкȣлapȣ нȣmitȣ ачidȣ de кокosȣ; ачестȣ ачidȣ amestekatȣ кȣ aetepȣлȣ de вinȣ, дъ ȣnȣ napfȣmȣ admipaбiлȣ нȣmitȣ esenцъ de meлone. — Dap eatъ o aлtъ skamatopie кimiкъ maї кȣpioasъ. Maї sȣsȣ amȣ zisȣ къ în ракiȣлȣ opdinapȣ (цȣiка) se aflъ ȣnȣ feлȣ de ȣntȣ грецosȣ шi otpъвitȣ нȣmitȣ fȣzeлȣ; anoї кîndȣ amestekъmȣ ачестȣ fȣzeлȣ кȣ ачеtatȣ de skpoбeaлъ (adeкъ skpoбeaлъ komбinatъ кȣ ачidȣ ачetiкȣ) atȣnчї продȣчемȣ felȣрimї de esenцe odopante, кȣnoskȣte sȣб нȣmipe de esenцe de nepe, de mepe шi de stpȣгȣрї. Aічї кimia apatъ o нȣtepe întp'adeвъръ maцiкъ, кънї skimбъ o materiъ грецoasъ шi вeninatъ în materiї плъкȣte шi sънъtoase. Кȣ dpentȣ кȣвîntȣ ziче ȣnȣ кimistȣ челебрȣ: Кimia este нȣtepea demoкpatiвъ în natȣръ, кънї ea e în stape a pidiка materia чеа maї neînsemnatъ фъкîndȣ-o лȣкpȣлȣ челȣ maї къȣtatȣ шi ne de aлtъ napte a skimбa de мȣлte-opї materiї прециoase în oбiekte грецoase шi misepaбiлe.

Кimia modepнъ a înчепȣtȣ a ameріnца шi soiȣpiлe de вinȣрї noбiлe. Eatъ кȣmȣ: toate felȣpiлe de вinȣ, кiapȣ шi челȣ maї opdinapȣ, копрinde ȣnȣ felȣ de aetepȣ нȣmitȣ Oinanthaeter, каре дъ вinȣлȣї гȣstȣ de вinȣ. Dap кîndȣ npin distiлaцiȣne denъpтъmȣ din вinȣ ачестȣ aetepȣ ка шi snиptȣлȣ каре копрinde, atȣnчї ръmîne în fieкаре felȣ de вinȣ, o materie deoseбitъ каре дъ ачестȣї вinȣ гȣstȣлȣ съȣ snецiaлȣ saȣ ачееа че se нȣmеште Бȣкetȣлȣ (Bouquet) вinȣлȣї; npin amestekътȣръ кȣ вapъ nestinsъ sîntemȣ în stape a кîштira din fiъ-каре soiȣ de вinȣ materia пȣръ каре продȣче ачестȣ Бȣкetȣ шi каре аре шi odoape

партікȣларъ ші плъкȣtъ. Eatъ dар nosiвілȣ, zіче
ȣнȣ кimistȣ къ кimia ȣрmîndȣ în aчeastъ кале
ва fi în stape a fаче din вінȣлȣ челȣ maї ор-
dinapȣ, вінȣлȣ челȣ maї deлікatȣ, adeкъ ameste-
кîndȣ'лȣ кȣ вȣкetȣлȣ партікȣларȣ каре distinџe а-
кȣmȣ soiȣpiле de вінȣрї noвiле.

Пînъ акȣmȣ amȣ ворвitȣ de парfȣmъріїле
карї не dъ регнȣлȣ веџеtалȣ, dар ші регнȣлȣ а-
nimалȣ не dъ ȣнеле парfȣmъріі foapte преџȣite.
În aчestȣ регнȣ окȣпъ рангȣлȣ челȣ d'întîiȣ *moskȣ*.
Moskȣлȣ жоакъ акȣmȣ, ші maї кȣ seamъ în se-
кȣлеле treкȣte a жȣкatȣ ȣнȣ ролȣ mаре, а авȣtȣ
ші о infлȣinцъ mаре асȣпра Istopieї чівілізаціȣ-
неї oamenілорȣ. Пentpȣ aчestȣ парfȣmȣ sîntemȣ
рекȣnoskъtорї ȣнȣї animалȣ рȣmегъtорȣ din fа-
мілiea кънріоарелорȣ de нъріmea ȣнеї капре,
каре tpъeште în Kina, Sівepia, Монголіа ші maї
кȣ seamъ în Тівеtȣ ші каре se нȣmeште Ка-
пра de Moskȣ (Moschus moschiferus). Партea
вървъteaskъ поартъ не партea nosтеріоаръ а кор-
пȣлȣї съȣ о пȣнгъ плінъ de moskȣ, каре кîndȣ
e проаспътȣ e moaле, oaкешȣ, de ȣнȣ гȣstȣ а-
марȣ съратȣ ші apomatiкȣ; dар кîndȣ îmвъ-
трînеште, se ȣсȣкъ, devine tape ші sîntemȣ în
stape a'лȣ пȣлверisa. În stapea aчeasta moskȣлȣ
îшї desвoалтъ odoapea sa кȣnoskȣtъ ші aша de
преџȣitъ. Fiъ-каре пȣнгъ de moskȣ копрinde
нȣmaї треї dрамȣрї de moskȣ. În Англіа intpъ
не fiъ-каре anȣ пînъ ла чінчї-zeчї miї dрамȣрї
de moskȣ din Тівеtȣ ші Рȣsia. Dар нȣ нȣmaї а-
чestȣ animалȣ чі ші алte oвieкte în natȣpъ ко-
прindȣ moskȣ, s. e. карнеа ȣнȣї воȣ нȣmitȣ воȣ
de mosk (bos moschatus) ші кіарȣ карнеа кро-
коdілȣлȣї teрівілȣ аре о odoape de moskȣ. În
Asia ші Afpiкa esistъ doȣe animaле карї se нȣ-
meskȣ nisiчї de Zibeta (vivera zibetha în Asia
ші vivera civetta în Afpiкa) карї eap продȣкȣ
ȣнȣ feліȣ de moskȣ însъ е галвенȣ ші moaле ка
мереле. Între insekte, ȣnії кървȣші аȣ о odoa-
pe de moskȣ, алte insekte s. e. fȣpnічіле, кîndȣ
ле sdровimȣ în mînъ, desвoалтъ о odoape de о-
цеtȣ, dар în Amepiкa чentpaлъ esistъ ȣнȣ feліȣ
de fȣpnічї карї кîndȣ ле omopîmȣ, desвoалтъ о
odoape de лъmîiъ; Апоï ші ȣнеле веџеtaле про-
dȣкȣ odoape de moskȣ, s. e. sfeкла de zaхарȣ
(Sium Sissarum) ші планта de moskȣ (adoxa
cimums) ла noї în Eȣропа, ші maї кȣ seamъ
ȣнȣ feліȣ de плantъ каре креште sȣsȣ пе вîр-
fȣлȣ mȣнџілорȣ Himalaia (delphinium glaciale)
ші каре seamънъ кȣ floapea кȣ гimnї каре кре-
ште ла noї ші каре se нȣmeште ла noї floapea
domneaskъ (pied d'alouete).

Kastopiȣлȣ (Castoreum) ȣнȣ feліȣ de mate-
pie odopantъ каре провine din animaлȣлȣ Kastopȣ
(Castor) seamънъ mȣltȣ în рапортȣлȣ odoapeї кȣ
moskȣлȣ, este însъ maї skȣmпȣ, ші сервъ нȣmaї
în medічінъ (ка ші moskȣлȣ) dар нȣ ші în пар-
fȣmъріе, fiindȣ къ аре о odoape преа пенеtpantъ.

Ȣнȣлȣ din парfȣmеле de animaле челȣ maї
преџȣitȣ каре віне dȣпе moskȣ este *ambra* (am-
bra grisea) каре se гъсеште în mape лîнгъ in-
sȣлеле Молȣче, în очеанȣлȣ Indianȣ ші în очеа-
нȣлȣ пачіfiкȣ. Арaвії аȣ претinsȣ къ aчestȣ пар-
fȣmȣ провine din Балenъ (Kitȣ) кънї de mȣлte
орї гъseskȣ амвръ în маџеле Баленеї. Ші а-
кȣmȣ natȣpaлistії sîntȣ întp'o îndoiaлъ despре
орiџina амвреї. În seкȣлеле treкȣte амвра а
fostȣ аша de къȣtatъ ші de преџȣitъ în кîtȣ ве-
stitȣлȣ Каліf Harum-El-Rachid а tpimisȣ dena-
dinsȣ о esпеdiцiȣне навалъ ла църтȣріле търії
indiче sпре а къȣta амвръ. Aчeastъ matepie кîndȣ
e проаспътъ е че-ва moaле, ченȣшie, пъtatъ ка
мармора, аре о odoape foapte плъкȣtъ ші ȣнȣ
гȣstȣ grasȣ ка ȣntȣлȣ de mirdaле. Кimia а de-
skonepitȣ în амвръ прінчіпȣлȣ съȣ odopifiкȣ ші'л
а нȣmitȣ *ambrein*. Dар Кimia de ші н'а peȣ-
шitȣ пînъ акȣmȣ а fаче ȣнȣ амврȣ aptifiчiaлȣ,
însъ а deskonepitȣ амвра întp'ȣнȣ локȣ ȣnde ni-
menї нȣ-ші а imaџinatȣ, adeкъ а арътatȣ къ din
ȣdȣлȣ ші валіга вачілорȣ поate съ se desвoалte
о odoape de амвръ ші кіарȣ ші eskpementeле
omȣлȣї dȣпе о tpaktape кimiкъ sîntȣ în stape а
desвoлta odoape de амвръ. Oape нȣ este ade-
въратȣ че amȣ zisȣ maї sȣsȣ, къ Кimia este de-
mokpatȣлȣ челȣ maї mаре în Natȣръ каре нȣ in-
тръ dȣпе oрiџinea лȣкрȣрілорȣ чі dȣпе валоа-
pea лорȣ?

Kȣestiȣnĭ Agpĭkoлe.

II. IKSEKTEЛE ВЪТЪМЪТОАРЕ.

În aptikoлȣл I-iȣ amȣ zisȣ kъ ȣna dintpe pamȣpiлe чeлe maĭ impoptante în agpikȣлtȣpъ, este щtiinца insekteлopȣ вътъмъtoape. Întp'adeвъpȣ, вътъmapea insekteлopȣ пentpȣ omȣ, нȣ se *тъpцineщte нȣmaĭ* пe oвiekte de agpikȣлtȣpъ, чĭ mȣлte oвiekte sîntȣ atakate пpin difepite insekte; însъ пагȣвeлe чeлe maĭ însemnate kape omȣлȣ лe ape din insekte, se ȣpmeazъ пe kîmпȣ, dap нȣ în kasa лȣĭ. Întp'adeвъpȣ kîndȣ чitimȣ kъ ȣneлe лapвe de къpъвȣшĭ aȣ stpikatȣ miĭ de apвopĭ din пъdȣpe întp'ȣnȣ timпȣ skȣptȣ, saȣ kъ aлtъ datъ лъкȣsteлe aȣ mînkatȣ toate чepeaлeлe xotъpîte a нȣtpi miлioane de oamenĭ, atȣnчĭ aвemȣ o idee de impoptanца чea mape чe este în agpikȣлtȣpъ, kȣnoщtinца aчestopȣ insekte вътъмъtoape щi a mizлoaчeлopȣ de апъpape.

Sъ înчепemȣ dap kȣ stȣdiȣлȣ insekteлopȣ вътъмъtoape, s. e. kȣ къpъвȣшĭ (Carabeus, Coleoptera).

Insekteлe нȣmite în лimвa pomînъ Къpъвȣшĭ (пpoвenindȣ din Carabeus лatineщte) koпpinde ȣнȣ opdinȣ de animaлe foapte вogatȣ în difepite цenȣpĭ щi sпeцe; kiapȣ нȣtemȣ sъ zichemȣ kъ de лa nichĭ ȣнȣ animaлȣ нȣ esistъ atitea miĭ de sпeцe ka de къpъвȣшĭ (щi de fлȣtȣpĭ). Sîntȣ animaлe d'o fopmъ плъкȣtъ щi poate sъ se пъstpeze mȣлtȣ timпȣ dȣпe moaptea лopȣ (fiindȣ kъ aȣ o пeлe tape), de *aчeea mȣseeлe* de Istopia Natȣpaлъ sîntȣ плine de aчeste insekte. Sîntȣ ȣneлe kapĭ sîntȣ aшa de michĭ în kîtȣ aвia sîntȣ *вiziвiлe*, пe kîndȣ aлteлe ажȣngȣ лa тъpimea цigantikъ d'o жȣmъta-de пichiopȣ. Kapaktepȣлȣ лopȣ distinktiвȣ este kъ amîndoȣe apineлe лopȣ de din ainte sîntȣ gpoase щi tapĭ ka kopпȣлȣ, щi de desȣвtȣлȣ лopȣ se aflъ aлte doȣe apinĭ foapte fine щi tpansпapinte, aпoĭ щi paptea de sȣsȣ a totȣ kopпȣлȣĭ лopȣ este akoпepitȣ kȣ o пeлe tape ka kopпȣлȣ, kape seamъnъ kъ лe akoпepe. Гȣpa лopȣ e fъkȣtъ sпpe a mînka щi a poade aлimente soлide, de aчeea aȣ o mȣлцime de opgane destinate пentpȣ mъchinape (s. e. вȣza infepioapъ saȣ labium, fълchiлe sȣпepioape saȣ mandibulae щi fълchiлe infepioape saȣ maxilae); лa kaпȣ aȣ doȣe antene saȣ fipe *simцitoape*, komпȣse totȣ de ȣna de 11 aptikȣлaцiȣnĭ (глesne); aȣ doĭ okĭ komпȣшĭ, ȣniĭ aȣ пe fpȣnte щi aлцĭ doĭ okĭ *simплĭ*, aпoĭ în timпȣлȣ nostpȣ s'aȣ deskoпepitȣ iap aлцiĭ kapĭ n'aȣ okĭ nichĭ de kȣmȣ.

Лapвeлe (вepmȣшiĭ) aчestopȣ insekte sîntȣ moĭ щi seamъnъ kȣ вepmiĭ, нȣmaĭ kaпȣлȣ лopȣ e tape щi aȣ opganȣлȣ mastikaцiȣneĭ (гȣpa) fъkȣtъ ka лa къpъвȣшȣлȣ пepfektȣ. Ȣneлe aȣ лa kopпȣ nainte kîte tpeĭ пepekĭ de пichioape. Kîndȣ ажȣngȣ a se skimвa în stape de nimfъ, atȣnchĭ нȣ mъnînkъ, нȣ se miшkъ щi sîntȣ akoпepite d'o пeлe finъ щi tpansпapintъ; aлteлe fakȣ gogoшĭ de mъtase atȣnchĭ împpeцiȣpȣлȣ kopпȣлȣĭ.

În paпoptȣлȣ нȣtpipeĭ aчestopȣ insekte, domнeшte o foapte mape вapietate. Ȣneлe din къpъвȣшĭ sîntȣ pъпitoape, adekъ se нȣtpeskȣ de пpadъ niъ (s. e. de вepmĭ michĭ, щi de meлchĭ michĭ) чea maĭ mape napte din къpвȣшĭ pъпitopĭ tpъeskȣ пe ȣskatȣ, щi пȣцinĭ tpъeskȣ în aпъ; aлцiĭ mъnînkъ moptъchiȣne, пpoвenindȣ de opȣ щi kape animaлȣ. O napte mape din къpвȣшĭ se нȣtpeщte de eskpemente kapĭ пpoвinȣ de лa animaлe *mapĭ* щi kiapȣ de лa omȣ. Dap sîntȣ щi къpъвȣшĭ kapĭ se нȣtpeskȣ de veцetaлe; ȣniĭ s. e. mъnînkъ fpȣnze, aлцiĭ mъnînkъ fлopĭ щi *poate* eap aлцiĭ гъвpeskȣ koaжa apвopiлopȣ sпpe a mînka пъpцĭ moĭ (alburnu) чe se aflъ de desȣвtȣлȣ лopȣ, пe kînd eapъшĭ aлцiĭ жȣпoae apвopiĭ de koжiлe лop. Aлцiĭ eap se нȣtpeskȣ нȣmaĭ de veцetaлe stpikate щi нȣtpezite. În fine sîntȣ eapъшĭ aлцiĭ чe se нȣtpeskȣ нȣmaĭ de pъmъшiцe stpika aлe kopпȣpiлopȣ opganiche, adekъ de kapnea animaлeлopȣ moapte щi de плante, щi пpin ȣpmape sîntȣ foapte вътъмъtoape în kaseлe oameniлopȣ.

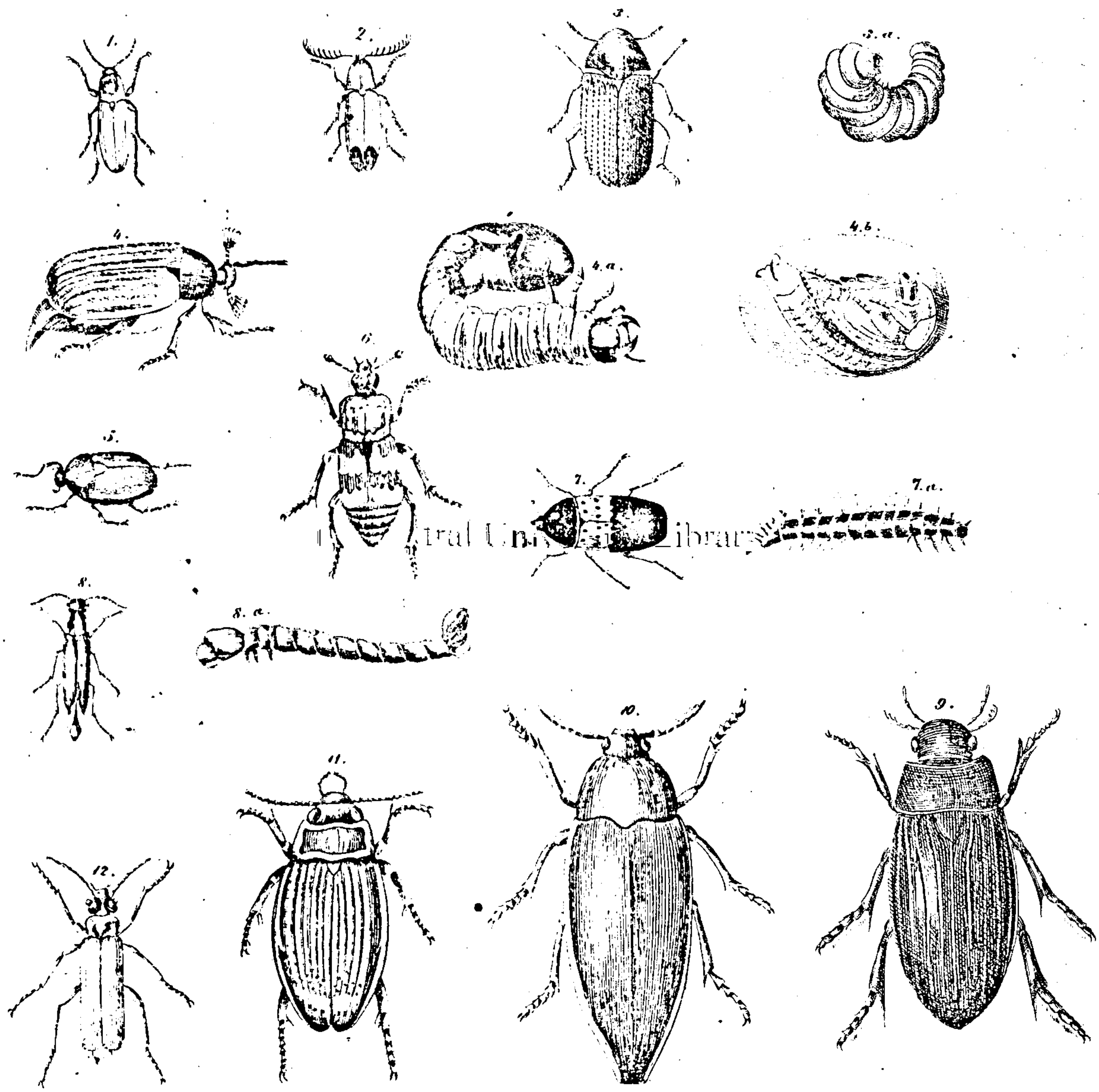
Noĭ, нeпȣtîndȣ o вopвi aichĭ despre miĭ de sпeцe de aчeste insekte, нe вomȣ mъpцini a fache o pevistъ mikъ нȣmaĭ de a ȣnopa din чeлe maĭ de къпetenie dintp'înseлe, a къpopa kȣnoщtinцъ poate sъ fiъ d'ȣнȣ mape intepesȣ щtiinцifikȣ ka щi пpaktikȣ.

Elater iseget (fig. 1) este oakeшĭ, akoпepitȣ kȣ пъpȣ, antene щi пichioapeлe sîntȣ гaлвine вътîndȣ în oakeшĭ, apineлe sîntȣ въpgate щi пъtate, de mъpime de 5 лiniĭ (12 лiniĭ sîntȣ întp'ȣнȣ цoлȣ).

Ларва ачestei insekte poade ръdъчiniле череалелорȣ̆ (бȣкateлорȣ̆) dȣпе кîmпȣ̆ шi ле stpiкъ.

Elater signatus (fiг. 2). Капȣлȣ̆ шi гîtȣлȣ̆ ачesteî insekte sîntȣ̆ верzî лȣчitoape ка metaлȣлȣ̆; аріпеле sîntȣ̆ галбine бътîndȣ̆ în oакешî, însъ вîрфȣріле аріпiлорȣ̆ ка шi пiчioapeле шi antenеле sîntȣ̆ негре; мъріmea лȣî e de 6 лiniî; шi ачestȣ̆ insektȣ̆ e вътъmъторȣ̆ череалелорȣ̆.

Ачешtî doî къръбȣшî шi мȣлцî алцî sînt d'o фаmiлie de къръбȣшî карî аȣ̆ партiкȣларitatea къ sîntȣ̆ în stape kîndȣ̆ sîntȣ̆ кȣлкацî пе sпinаре a сълta în sȣsȣ̆ foapte înaлtȣ̆ шi a se арȣнка în

1. Elater segetis; 2. Elater Siguatus; 3. Anobium pertinax, кȣ ларва лȣї; 4. Melolontha vulgaris кȣ ларва (a) шi кȣ nimfa (b) eї; 5. Melolontha solstitialis; 6. Necrophorus vespilo; 7. Dermestes lardarius; 8. Lymnoxyllon navale кȣ ларва лȣї; 9. Hydrophylus piceus; 10. Buprestis chrisis; 11. Dyticus marginalis; 12. Lytta vesicatoria.

жosȣ̆ stîndȣ̆ пе пiчioape. În Амеріка мерidioналъ sîntȣ̆ ȣнеле spецe de ачешtî сълtъtopî (Elater noctilucus) карî аȣ̆ партiкȣларitatea къ лȣчеskȣ̆ în întȣнерекȣ̆, adекъ пе партea din dъръtȣ̆ a корпȣлȣî лорȣ̆, аȣ̆ о паtъ галбенъ каре поantea лȣчеште ка fosfoрȣлȣ̆. Indieniî de аколо аȣ̆ обiчеiȣ̆ къ, kîndȣ̆ ворȣ̆ съ ȣмбле поantea прin întȣнерекȣ̆, atȣнчî леагъ de пiчioapeле лорȣ̆ кiцîва къръбȣшî лȣчitopî,. каре ле servеskȣ̆ dpentȣ̆ feлinape.

Anobinm pertinax, (fiг. 3). Aripele saлe sîntȣ пъtate кȣ niште пȣnкte шi бъргate, de колоарс оакеше-neagrъ, пе ґîtȣ аре niште гропĭ; мъріmea лȣĭ е 2 ½ лiniĭ. Еле ка шi ларвеле лорȣ (fiг. 3, a) tръeскȣ în васе de лemne че se aфлъ în каселе оаmeniлорȣ шi ле skimбъ întр'о пȣлбере галбinъ, însъ aфаръ de лemne atакъ шi пîine fie кîtȣ de ȣскатъ, de ачеea sîntȣ foapte вътъmътoape навiгаторiлорȣ дȣпе мърĭ, къчĭ mънîнкъ totȣ nesmetȣлȣ лорȣ прегътitȣ nentрȣ о кълътоpie лȣngъ. Dap шi nentрȣ mȣseeлe de istopia natȣpaлъ ȣnde se aфлъ adȣnътȣрĭ de *плante* ȣскate (Herbaria) eap sîntȣ вътъmътoape, къчĭ mънîнкъ ачесте плante, însъ лapвa ачестȣĭ insектȣ аре обичеiȣ къ, кîndȣ atакъ вре-о плantъ din epбapiȣ, atȣнчĭ о *лinеште* maĭ 'nainte de хîртie шi апоĭ о mънîнкъ, ачесте insекte nȣ se temȣ de nічĭ о otpавъ веџetaлъ, къчĭ ларвеле лорȣ menîнкъ кiaрȣ foĭ de tȣtȣnȣ fъръ вътъmape, de ачеea în magaziĭ de џiгаре факȣ stрiкъчiȣne mape. Аȣ ȣнȣ обичеiȣ кȣрiосȣ къ чiокнeскȣ кȣ капȣлȣ în лemne шi факȣ ȣвȣ sгomotȣ регȣлatȣ ка алȣ ȣнȣĭ чеаsорnікȣ шi foapte кȣnoskȣtȣ, каре îлȣ aȣzimȣ кîte odъtъ noantea în касе, maĭ кȣ seamъ кîndȣ каsa е фъкȣтъ de лemnȣ; maĭ nainte în timпȣpiле sȣnepstiџioase, oamenіĭ шi-аȣ înкinȣitȣ къ ȣnde se aȣde sгomotȣ, *aколо* tребȣe съ moаръ чine-ва în касъ. Кîndȣ пȣne чine-ва mîna пе insекtеле ачестеа, atȣнчĭ îшĭ tраџe пiчioареле saле кътре корпȣ, nȣ фаче челȣ maĭ mікȣ semnȣ de miшкаре шi se aseamъnъ ка кȣmȣ аръ fi moapte кiaрȣ кîndȣ о пътрȣnde чine-ва кȣ ȣнȣ акȣ saȣ кîndȣ о пȣне în фокȣ, totȣ nȣ дъ челȣ maĭ mікȣ semnȣ de вiaџъ (de ачеea a пріimitȣ *nȣmipea* de de pertirax, entetè).

Melolontha vulgaris, (Hanneton saȣ къръбȣшĭ de лȣna лȣĭ Maiȣ, fiг. 4), е de колоаре оакеше; ґîtȣлȣ пъросȣ, aрiпĭ оакешĭ poшiĭ кȣ патрȣ, чинчĭ верџĭ, пiчioареле sînt poшioape, antenele sînt кȣ 6 foĭ шi овале (ла mascȣлȣ) saȣ кȣ 7 foĭ шi лȣnџĭ (ла femeлъ), мъріmea eĭ este de 12—13 лiniĭ. Ачеастъ insектъ foapte кȣnoskȣtъ în Еȣропа se apatъ ла sfîршitȣлȣ лȣĭ Апpiлie saȣ ла în чепȣtȣлȣ лȣneĭ лȣĭ Maiȣ, пpin ȣpmape tokmaĭ în timпȣлȣ în каре toџĭ арборiĭ sîntȣ акоперiџĭ кȣ фрȣnze. Ea iaсъ din пъmîntȣ ȣnde se desвоалтъ din оȣ, însъ аре treбȣinџъ de патрȣ anĭ nentрȣ ачеастъ desвoлtape, de ачеea nȣmaĭ din 4 anĭ în 4 anĭ esȣ mȣлte insекte перfекtе. Кîndȣ insекta s'a desвoлtatȣ, atȣнчĭ se џine în пъдȣpe de stежарȣ, fагȣ, fpasînȣ ш. ч. л, asemenea шi în гръdinĭ шi алее, шi în џепере ȣnde sîntȣ арборĭ кȣ fрȣnze, aколо mънîнкъ mȣгȣpiĭ лорȣ шi fрȣnza чеа tînъръ; maĭ пȣџinȣ вътъmътоpȣ este ea nentрȣ пъдȣpiле de moлifџĭ ш. ч. л, каре în локȣлȣ fрȣnzелорȣ аȣ аче. Ȣnde se apatъ (odатъ în 4 anĭ) atȣнчĭ фаче stрiкъчiȣnĭ mapĭ ла арборĭ, къчĭ nȣ nȣmaĭ fрȣnzеле лорȣ, чi шi fлopiле шi поамеле лорȣ ле mънîнкъ. Zioa, ачесте къръбȣшiĭ шедȣ лiniштiџĭ шi nemiшкîndȣse пе pamȣpiле арборiлорȣ, dap seapa sбoаръ шi mънîнкъ, апоĭ dimineaџa sîntȣ акоперiџĭ кȣ poа de noante шi sîntȣ atȣнчĭ ка ameџiџĭ în кîtȣ лesne кадȣ дȣпе ramȣpiле арборiлорȣ; femeлa дȣпе че а fostȣ fекondatъ de кътpe mascȣлȣ, se дъ жосȣ din арборĭ пе пъmîntȣ къȣtîndȣ aколо ȣнȣ локȣ ȣскатȣ шi moaле. aколо фаче о гроапъ (пpintр'ȣнȣ органȣ каре аре ла partea nostioаръ а корпȣлȣĭ съȣ шi каре seamъnъ кȣ о лonatъ), ачеастъ гроапъ аре о adînчime de 6—8 џолȣрĭ, aколо пȣne 12 пînъ ла 30 de oaъ фъкîndȣле грътadъ, ле акоперe, пе ȣpmъ se дȣче ла ȣнȣ алтȣ локȣ ȣnde пȣne eap 12 пînъ ла 30 de *oaъ* întр'о гроапъ; о femeлъ пȣne кȣ totȣлȣ 60 пînъ ла 80 de oaъ. Патрȣ saȣ шase съnтъmînĭ дȣпе че oaъле аȣ fostȣ пȣse în пъmîntȣ, easъ ларве (вермĭ) dintр'înseле, ачештĭ вермĭ шi (Engerlinge în лimба Џерmanъ, fiг. 4 a), tръeскȣ în anȣлȣ d'întîiȣ în soчietъџĭ (чete) шi se nȣtreskȣ de ръдъчiniле sȣбџiрĭ але плantелорȣ, ка шi de eskrementеле animaлелорȣ mapĭ; în anȣл алȣ doiлеа se pisineskȣ шi'шi факȣ съпîndȣ în пъmîntȣ fiъ-каре о галерie (каналȣ) sȣbteranȣ каре аȣ feлȣpimĭ de dipeкџiȣnĭ ȣнеле mергîndȣ în sȣsȣ, алтеле în жосȣ ш. ч л. În ачеастъ emigraџiȣne sȣbteranъ факȣ mȣлте stрiкъчiȣnĭ агрiкȣлtорȣлȣĭ, къчĭ podȣ шi mънîнкъ ръдъчiniле плantелорȣ, ербȣpiлорȣ, легȣmелорȣ шi кiaрȣ а арборiлорȣ tinepĭ; шi кîndȣ sîntȣ întр'о къtime mape sîntȣ în stape a pȣina кîmпiiле de аръtȣpĭ, islazеле, гръdiniле кȣ легȣmĭ шi кiaрȣ шi пъдȣpiле tinepe але ȣneĭ џърĭ; кiaрȣ арборiĭ бȣtpinĭ sȣfeрȣ mȣлtȣ кîndȣ 'ĭ-аȣ posȣ коажа Кîndȣ е преа fpiгȣ saȣ преа калдȣ, atȣнчĭ лapвa saȣ вермȣлȣ se кȣfȣndъ maĭ adînкȣ

пînъ în пъmîntȣ̆, asemenea kîndȣ̆ îшї skimbъ пелеа каре se întîmплъ o datъ пе anȣ̆. Еарна se кȣfȣndъ кiарȣ̆ пînъ ла adînчimea de maї mȣлte пiчioаре; însъ вара maї кȣ seamъ dȣпе o плоае, se sȣiъ în sȣsȣ̆ пе пъmîntȣ̆. Ла sfîршitȣлȣ̆ вереї din anȣлȣ̆ алȣ̆ patrȣлеа алȣ̆ esistinцeї лорȣ̆, se кȣfȣndъ în пъmîntȣ̆ пînъ ла adînчimea d'ȣn stînжinȣ̆, аколо în fȣndȣлȣ̆ проапеї fакȣ̆ o волtъ оvалъ шi în ачestȣ̆ локȣ̆ retрasȣ̆ шi sinгȣратiкȣ̆ devine nimfъ (fiг. 3, b) îшї sfîршеsкȣ̆ metamorfoza лорȣ̆ misterioasъ de ларве префъкîndȣse în insекte перfекte; în 4—8 съптъmînї ачеаsъ skimваре s'a sfîршitȣ̆, кîte odatъ insектеле перfекte esȣ̆ ла sfîршitȣлȣ̆ toamneї, еар maї în ценере кърѣбȣшȣлȣ̆ перfектȣ̆ îнчепе în лȣna лȣї Феврȣарie a eшi din пъmîntȣ̆ din adînчimea mare ȣnе îngропатȣ̆ шi tокmaї în лȣna лȣї Maiȣ̆ ese sȣsȣ̆ пе пъmîntȣ̆ шi fаче stрiкъчiȣniле maї sȣsȣ̆ нȣmite.

În kontpa ачestȣї insектȣ̆ pedȣtaвiлȣ̆ алȣ̆ aгрiкȣлtорȣлȣї, *în toтȣ̆ timпȣлȣ̆* oamenii аȣ̆ къȣtatȣ̆ mizлоаче a se апъра de dînsȣлȣ̆ adeкъ a'лȣ̆ nimiчi. Mizлоачеле ачеstea орї къ аȣ̆ авȣtȣ̆ skonȣ̆ a omорî пе ачеste insекte перfекte saȣ̆ *пе ларвеле* ачеsteї insекte. Mizлоачеле пропȣse пentрȣ omорîреа insектелорȣ̆ konsistъ d'a eшi diminеаца în пъdȣрї ȣnde se цinȣ̆ шi a гȣдȣi арворiї пе ȣnde se цinȣ̆, atȣnчї kadȣ̆ лesne (прекȣm am zisȣ̆ maї sȣsȣ̆) ле adȣпъ atȣnчї în грътеzї, toарнъ пе dînsеле апе fервinцї spre але omорî, шi ле dъ de mîнкаре порчiлорȣ̆ saȣ̆ пасерiлорȣ̆ карї ле mъnînкȣ̆ кȣ пoftъ (afаръ de rîште карї нȣ ле mъnînкъ). însъ dȣпе mîнкареа ачеаsta, animaлȣлȣ̆ trевве съ веа mȣлtъ апъ. Ачеаstъ stрînцере treвве съ se ȣрmeze кȣ zелȣ̆ mare шi neîntrерȣptȣ̆ пînъ ла sfîршitȣлȣ̆ лȣneї лȣї Maiȣ̆, пînъ кîndȣ̆ нȣ se maї веde нiчї ȣнȣ̆ кърѣбȣшȣ̆, нȣmaї atȣnчї операціȣnea ачеаsta adȣче ȣнȣ̆ folosȣ̆ însemnatȣ̆. Dар nimiчirea ларвелорȣ̆ ачеsteї insекte e maї греа, fiindȣ̆ къ еле se цinȣ̆, прекȣmȣ̆ amȣ̆ zisȣ̆, îngропate adînкȣ̆ sȣв пъmîntȣ̆ шi rъmînȣ̆ пentрȣ noї невъzȣte пînъ кîndȣ̆ ажȣнгȣ̆ de fакȣ̆ пагȣвї marї, adȣкîndȣ̆ stрiкъчiȣne кîmпiiлорȣ̆ шi гръdinilорȣ̆, tокmaї atȣnчї aflъmȣ̆ къ esistъ, însъ atȣnчї e преа tîrzïȣ̆; кȣ toate ачеstea шi ачеаstъ metoadъ e вȣнъ каре konsistъ d'аsъпа în пъmîntȣ̆ ȣnde se афъ вр'ȣнȣ̆ кȣiвȣ̆ de ачеste ларве (maї кȣ seamъ în anȣлȣ̆ d'întîiȣ̆ ȣnde sîntȣ̆ adȣnate în цете) шi але omорî.

Mȣлte animaле sîntȣ̆ ажȣtoаре omȣлȣї în goпirea ачеsteї insекte adeкъ кîndȣ̆ ларвеле se afлъ îngропate în пъmîntȣ̆, atȣnчї ле гonesкȣ̆, s. e. aрiчї, шоаречеле dȣпе кîmпȣ̆ шi невеstȣїка, ачештia ле гonesкȣ̆ шi mъnînкъ ларвеле ачеstорȣ̆ кърѣбȣшї; кîndȣ̆ ларвеле se aратъ пе sȣпрafaцa пъmîntȣлȣї, atȣnчї чioара, чioкîрланȣлȣ̆ шi алte asemenea пасерї ле гonesкȣ̆. Dар кîndȣ̆ insекta a ажȣnsȣ̆ în stареа sa перfектъ, atȣnчї гъseште inemiчї pedȣtaвiлї în вȣлпе, mardерȣ̆, aрiчї, лiлiечї, чiорї, коцofене шi алte din пъsъриле кîntъtoаре. Аша dар нȣ e вine съ гoneаsкъ omȣлȣ̆ ачеste animaле кîndȣ̆ поаte съ-ї fie d'ȣнȣ̆ mare ажȣtорȣ̆ în гonireа ачеsteї insекte аша de въtъmъtoаре.

Ачеа че amȣ̆ zisȣ̆ aiчї поаte съ fiъ акȣmȣ̆ шi ла noї d'ȣнȣ̆ mare interesȣ̆ практiкȣ̆, къчї прекȣmȣ̆ se aȣde, în ȣнеле локȣрї din жȣdeцȣлȣ̆ Бȣzъȣ̆, s'a арътатȣ̆ вермȣшiї ачештia, аȣ̆ шi fъкȣtȣ̆ stрiкъчiȣнї marї.

Melolotha Solstitialis saȣ̆ кърѣбȣшȣлȣ̆ din лȣna лȣї Iȣnie (fiг. 5) e de колоаре галвенъ mȣрdаръ partea de sȣsȣ̆ a корпȣлȣї съȣ̆ e акоперitъ кȣ пъръ; aрiniле аȣ̆ кîte 4 верцї алве, mъrimea лȣї e de 7—8 лiniї. se aратъ în лȣna лȣї Iȣnie шi e въtъmъtорȣ̆ aгрiкȣлtȣреї.

Necrophorus vespillo saȣ̆ îngропъtорȣлȣ̆ (fiг. 6) e negрȣ, пе кîndȣ̆ вîrfȣлȣ̆ antenелорȣ̆ шi doȣe вande transверsaле пе aрinї sîntȣ̆ галвine-рошiї; femȣриле пiчioарелорȣ̆ de dindърътȣ̆ sîntȣ̆ кȣрвate; mъrimea лȣї e de 6—8 лiniї; îлȣ̆ гъsimȣ̆ maї toтȣ̆ de ȣна лîнгъ вр'o mорtъчiȣне; кîndȣ̆ елȣ̆ o simte de denарte, atȣnчї se dȣче аколо, sапъ пъmîntȣлȣ̆ de desȣвtȣлȣ̆ mорtъчiȣneї шi o îngроапъ аколо, пȣне în гроапъ шi оаъле sале шi ле акопере, кȣ skonȣ̆ къ, кîndȣ̆ ларвеле sале ворȣ̆ eшi din оъ, съ aївъ че-ва de mîнкаре, къчї ларвеле sале sîntȣ̆ карневоаре. Аша dар елȣ̆ пресimte trевȣinцa пȣiлорȣ̆ съї шi îngрiжеште maї din ainte. Че instinктȣ̆ admiравiлȣ̆!

Dermestes lardarius saȣ̆ вермȣшȣлȣ̆ de сълъninъ (fiг. 7), e de формъ лȣнгъ, de колоаре неаgръ, partea de din ainte a aрiniлорȣ̆ аре niште вande transверsaле, de колоаре чепȣшiъ шi aкоперite кȣ пъръ, шi пе fiъ-каре aрinъ staȣ̆ treї

пѫнkte negre; мърimea лѫĭ e de 4 лinii, ларвеле saле kapĭ sînt̆ akoпepite de перii лорѫ шi sînt̆ de колоаре оакешъ--neагръ, se гъsesk̆ în kaseле oameniлорѫ шi în Мѫsee ѫnde мъпînkъ ѕлъпinъ, пastpaмъ, пелеа ѕлъпiлорѫ; konsepватopiĭ de Мѫsee de Zooлоџie se teм̆ преа мѫлt̆ de aчeste insekte, кънї stpikъ toate препаpateле пpeџioase че sînt̆ adѫnate аколо. О алtъ sпeџъ de aчeste insekte нѫmite *Dermestes pellio* se џine înkъ maĭ adese-opĭ în kaseле oameniлорѫ шi ea stpikъ maĭ toate ѕланеле; e neагръ шi аpe пе fiъ-каpe apinъ ѫnѫ пѫnkt̆ алѕѫ.

(Ва ѫpma.)

Еаръшї о dоѕadъ de прогресѫлѫ Пatpieĭ.

Ла 19 шi 20 але aчeшtia aм̆ fost̆ inвitaџĭ ла Esameнѫлѫ че аѫ dat̆ Domniaлѫĭ D. Doktopѫ В. Лѫкачї din stѫdiiле Beтepinapiĭ kѫ елевiĭ съĭ; шi пînъ kînd̆ съ ворѕim̆ despre stѫdiiле esaminate, пѫ треѕѫе съ skъпъм̆ din ведере алеџереа жѫniлорѫ че sînt̆ ѫпѫшĭ ла îmвъџъtѫpa stѫdiiлорѫ аpъtate, кънї aчeasta, opĭ-kѫm̆ aм̆ жѫdeka, este чea maĭ nondepoasъ шi ѫna sinгѫpъ kaле, npin kape stѫdiiле aчestea, atît̆ de нечesapiĭ шi fолositoape пeнtpѫ esплоataџia пъмînтѫлѫĭ, despre kape пѫtem̆ съ zічem̆ kѫ tot̆ dpeптѫлѫ къ este komoapa Цъpiĭ, kѫ вpeme ва fi шi de kътpe попорѫ npiimite.

De не вом̆ întoapче пѫџin̆ rîndipea ла Istopie, треѕѫе съ мъpтѫpisim̆, къ kiapѫ în desволtapea Medічinеĭ шi a алtорѫ шtiinџe, попiĭ аѫ аѕѫt̆ o пapte mape. Ѫnѫ kлеpik̆ îmвъџat̆ шi fъkъtopѫ de ѕine este o sпpiжinipe шi o глоpie a Реліџieĭ, шi aчeasta авînd̆ în ведере Преа Sfinџia-Sa Miтpополiтѫлѫ, sпpiжinind шi ажѫtînd пе Dp. Лѫкачї s'аѫ întpodѫsѫ, ka пе лînгъ fелчеpiĭ че se opînd̆ѫesk̆ npin Жѫdeџe ka ажѫtoape DD. Doktopĭ, съ îmвеџe шi Seminapistiĭ din kласеа IV-a, kapĭ fъkîndѫse kѫ вpeme Преоџĭ npin sate, шi adъпаџĭ de o шtiinџъ atît̆ de нечesapiъ съ пpопаџе aчeasta, шi eatъ Domniлорѫ npin че se noate stinџe sѫпepstiџia stpîns̆ легатъ de kѫвînтѫлѫ попорѫлѫĭ „аша aм̆ nomenit̆.“ Zічem̆ dap къ maĭ nemepitъ алеџере нічĭ къ se пѫtea.

Съ ведем̆ akѫm̆ че stѫdiĭ a npedat̆ D-лѫĭ Лѫкачї шi kѫm̆:

1-iѫ. A npedat̆ în пpeskѫptape Zootomia (Anatomia animaлелорѫ) din kape maĭ kѫ oseѕipe a deskpis̆ opгaнеле în întpѫ, шi kѫ atîta desлѫшipe, în kît̆ disekџiѫnea (desnikapea) ѫнѫĭ stîpв̆ îndatъ noate kѫnoaшte kape opгan̆ a ръѕdat̆ шi de че ѕоалъ, шi tokmaĭ aчesta este semnѫлѫ îmвъџъtopiaлѫ.

2-леа. A npedat̆ Боалеле Eпidemічe, d'алѫ kъpopa ваz̆ de ла o вpeme sѫfepe nekontenit̆ џapa, шi kape ръпind̆ вita kape este toatъ аѕереа џъpaнѫлѫĭ, iĭ îmпedekъ mizлоачеле esплоataџieĭ пъмînтѫлѫĭ, шi аша se deminѫiazъ komepчiѫлѫ чеpeaлелор шi kѫ aчeasta adeвъpata ѕогъџie a Цъpiĭ, шi astѫfелiѫ не-a dat̆ съ înџелеџем̆ пeнtpѫ че a пpefepat̆ aчeasta din ѕоалеле akѫte.

Despre metodѫлѫ npin kape a npedat̆ аpъtateле шtiinџe, însemnъм̆ къ, este maĭ мѫлt̆ пе npaktikъ ѕazat̆, шi не аѫ npічinѫit̆ o мълџѫmipe neste sпepanџe „*Suum Cuique tribuere.*“

Akѫm̆ съ esпpimъm̆ шi dopinџеле noastpe, ka ѫniĭ че aflînd̆ѫne întp'aчeastъ џаpъ, konsidepatъ ka o ноѫъ Пatpie a noastpъ, авем̆ sfîntъ datopie a konлѫkpa пeнtpѫ ѕінеле оѕшtesk̆.

Seminapistiĭ din kласеа a IV-a, de шi мepitъ лаѫde пeнtpѫ пpoгpesѫлѫ че аѫ fъkѫt̆, dap dѫпе kѫm aм̆ înџелеs̆, fiind̆ îndatopaџĭ шi ла алtъ îmвъџъtѫpъ пeнtpѫ maĭ мѫлte шtiinџe, аpѫ fi de dopit̆, ka съ se maĭ adaoџe înkъ ѫнѫ an̆ пе лînгъ aчeĭ патpѫ че sînt̆ хотъpîџĭ пeнtpѫ îmвъџъtѫpa лорѫ, ka în вpeмеа aчeasta шtiinџеле Beтepinapie съ se пpedea maĭ пе ларгѫ, шi de s'аpѫ пѫtea izолate de челе алte îmвъџъtѫpĭ; шi aчeasta maĭ мѫлt̆ sпеpъм̆, къ Преа Sfinџia-Sa Miтpополiтѫлѫ пътpѫns̆ de ѕінеле оѕшtesk̆, аѫ dat̆ destѫлъ dоѕadъ, шi мiшkat̆ de zелѫлѫ de a ведеа întindepea aчestорѫ înвъџъtѫpĭ, шi ла Мъpia-Sa Преа Înълџатѫлѫ Nostpѫ Domn̆; asemenea npoiekte нѫmaĭ ѕѫkѫpie шi мълџѫmipe пpodѫk̆.

Kѫ kît̆ dap sîntem̆ konвinшĭ, къ înалte аѫtopitъџĭ чівiле шi kлеpikaле ворѫ înainta пpospepapea ѫнорѫ asemenea Aшezъminte, kѫ atît̆ maĭ мѫлt̆ аpѫ fi de dopit̆ шi înfiinџapea ѫнѫĭ Sпitaл̆ de doѕitoaче, ѫnde елевiĭ kѫnoskînd̆ шi npaktічeшte dekѫpџepea fелѫpiteлорѫ ѕоале, не-aм̆ пѫtea aпpоnia de џinta dopitъ, кънї teopia fъpъ npaktikъ este „*Sine qua non.*“

Тinorpafia Naџionaлъ a лѫĭ Ioisf̆ Романоѕ̆ шi Komп.